

Administratīvās apgabaltiesas darbības attīstības koncepcija

Saskaņā ar likumu „Par tiesu varu” 35.panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa ir viena no sešām apgabaltiesām Latvijas Republikā. Administratīvā apgabaltiesa ir pirmās instances tiesa tām administratīvajām lietām, kuras saskaņā ar speciālajiem likumiem ir piekritīgas Administratīvajai apgabaltiesai. Savukārt apgabaltiesa ir apelācijas instance tām administratīvajām lietām, kuras ir izskatījusi rajona tiesa vai pirmās instances tiesnesis vienpersoniski. Administratīvā apgabaltiesa ir neatkarīga tiesu varas iestāde un tiesu sistēmas sastāvdaļa, kas īsteno tiesu varu Latvijas Republikā saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmi, likumu „Par tiesu varu” un citos likumos noteikto apgabaltiesas kompetenci. Tiesas sistēmas neatkarības stiprināšana, taisnīga un efektīva tiesas spriešana ir Administratīvās apgabaltiesas darbības pamatuzdevums, kas tiek īstenots, ievērojot labas pārvaldības principu un nodrošinot personām tiesības uz taisnīgu tiesu. Tiesiskums, godīgums, profesionalitāte un atbildība ir vērtības, kas apgabaltiesas tiesnešus un darbiniekus saista savā darbībā. Taisnīgums, atklātība, neatkarība un pastāvīga profesionālā pilnveidošanās ir principi, kas ir apgabaltiesas darbības pamatā un kalpo attīstības koncepcijā norādīto mērķu sasniegšanai.

Administratīvās apgabaltiesas darbības stratēģiskie mērķi turpmāko piecu gadu darbības laika periodā ir nosakāmi šādi - profesionāla, taisnīga un efektīva tiesas spriešana; cilvēktiesību ievērošana Administratīvās apgabaltiesas darbībā un tiesas spriešanā; Administratīvās apgabaltiesas autoritātes stiprināšana, tiesnešu un darbinieku tālākizglītības veicināšana, profesionālo zināšanu papildināšana un padziļināšana; sadarbība un kvalitatīvs dialogs ar Administratīvo rajona tiesu un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentu nolūkā veicināt vienvērtīgu tiesu praksi tiesā un izpratni procesuālo un materiālo normu piemērošanā; nevainojamas tiesnešu un tiesas darbinieku reputācijas uzturēšana; tiesas nolēmumu pieejamības nodrošināšana; atklātības veicināšana tiesas darbībā; sabiedrības uzticēšanās tiesai veicināšana; lietu izskatīšana saprātīgā termiņā; veicināt profesionālās ētikas normu ievērošanu un to vienotu izpratni tiesā, efektīvas personāla politikas izstrāde.

Tiesības uz taisnīgu tiesu ir vienas no būtiskākajām pamattiesībām, jo no šo tiesību pienācīgas nodrošināšanas ir atkarīga pārējo cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzība. Cilvēktiesību ievērošanu apgabaltiesas darbībā un tieši tiesas spriešanā nodrošinās Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu atlase un analīze, tiesnešu un

tiesnešu palīgu dalība mācībās par aktuāliem cilvēktiesību jautājumiem, tiesnešu un tiesnešu palīgu pieredzes apmaiņa Eiropas Cilvēktiesību tiesā, Eiropas Cilvēktiesību tiesas konvencijas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses piemērošanas izpēte.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, ir jāveicina lietas izskatīšanas kvalitāte un tiesas nolēmumu kvalitāte. Viens no tiesībām uz taisnīgu tiesu elementiem ir tāds tiesas nolēmums, kas ir skaidrs un saprotams procesa dalībniekiem. No tiesībām uz taisnīgu tiesu izriet arī tiesas pienākums argumentēta tiesas nolēmumu sagatavošana (vispusīga un objektīva pierādījumu izvērtēšana), lai procesa dalībnieki un citi interesenti no sabiedrības saprastu, kādēļ tiesa nonākusi pie tieši tāda un ne citāda rezultāta. Līdz ar to jāveicina rūpīgāka lietas sagatavošana izskatīšanai, kas ir pamats kvalitatīvāka, argumentētāka un tiesību normās pamatota nolēmuma sastādīšanai. Šādā veidā arī tiks veicināta sabiedrības uzticēšanās tiesai, mazināts pārsūdzēto nolēmumu skaits un uzlabosies nolēmumu stabilitātes rādītāji. Tad varēs arī runāt par efektīvu tiesas spriešanu, jo pastāvēs līdzsvars starp kvantitāti un kvalitāti.

Jāturpina veikt tiesu prakses analīzi, apzinot cēloņus, kas bija par pamatu apgabaltiesas nolēmumu atcelšanai pilnībā vai daļā kasācijas instancē, diskutējot par tiem tiesnešu darba sanāksmēs. Šādā veidā panākot vienotu izpratni par prasībām, kādas Augstākā tiesa izvirza kvalitatīvai lietas izskatīšanai un kvalitatīvam nolēmumam.

Jāveicina koleģialitātes principa nostiprināšana tiesas spriešanā, sekmējot katra tiesneša izpratni par tiesneša individuālās atbildības nozīmi koleģiāla nolēmuma sastādīšanā un pieņemšanā. Īpaša uzmanība jāvelta Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Eiropas Savienības tiesas, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu tiesu spriedumu analizēšanai attiecīgajās tiesību nozarēs, piemērojot to (spriedumu) atziņas lietas izspriešanā un nolēmumu sagatavošanā.

Sadarbībā ar Tiesu administrāciju un Tiesnešu mācību centru pilnveidojama profesionālā tālākizglītība tiesnešiem un tiesas darbiniekiem, izvērtējot, kādas mācības nepieciešamas tiesnešiem un tiesas darbiniekiem, lai sekmētu tiesnešu un darbinieku tālākizglītību. Jānodrošina tiesnešiem regulāra svešvalodu apguve profesionālo pienākumu veikšanai atbilstīgā līmenī, tostarp angļu, vācu un franču valodas apguve. Piemērojot Eiropas Savienības tiesību aktus un analizējot pārnacionālo tiesu judikatūru (lietās par cilvēktiesību pārkāpumiem, nodokļu lietās, konkurences tiesību lietās, muitas lietās utt.), bieži konstatējams, ka nepieciešamais pārnacionālās tiesas spriedums ir pieejams tikai angļu vai franču valodā. Līdz ar to ir pamatota un objektīva nepieciešamība pēc labām svešvalodu zināšanām ikvienam tiesnesim, kurš izskata attiecīgo kategoriju lietas. Tādējādi ir nepieciešams turpināt nodrošināt svešvalodu juridiskās terminoloģijas apguvi

atbilstīgā līmenī. Vienlīdz svarīgi ir nodrošināt piekļuvi juridiskajai literatūrai. Jāorganizē un jānodrošina tiesnešu un tiesas darbinieku pieredzes apmaiņa starptautiskajās tiesās, institūcijās un citu valstu tiesās. Jāsaglabā apgabaltiesas kancelejas personāla apmeklētāju apkalpošanas augsts standarts, tostarp dokumentu aprītei notiekot ātri un kvalitatīvi, izmantojot pieejamās tehnoloģijas dokumentu apstrādē un informācijas nodošanā.

Tiks turpināta un pilnveidota sadarbība ar Administratīvo rajona tiesu un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentu, līdzdarbojoties administratīvo tiesnešu tālākizglītībā, vienotas tiesu prakses izveidē un nostiprināšanā, kopīgi analizējot aktuālos tiesību jautājumus un organizējot aktuālu normatīvo aktu piemērošanas jautājumu apspriešanu, kā arī nepieciešamības gadījumā, izstrādājot grozījumus Administratīvā procesa likumā, lai efektīvizētu administratīvo procesu iestādē un tiesā. Sadarbojoties un veidojot kvalitatīvu dialogu starp visām instancēm, izdosies panākt tiesiskās sistēmas vienotību un vienveidīgu un stabilu tiesu praksi.

Tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā ir viens no tiesību uz taisnīgu tiesu pamatelementiem. Svarīgi ir nodrošināt personas tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, ievērojot lietu izskatīšanas pamatprincipus. Lietas izskatīšana saprātīgā termiņā veicinās sabiedrības uzticību tiesai. Tādējādi sadarbībā ar tiesas tiesnešiem ir jāplāno un jānosaka vidējie lietu izskatīšanas termiņi tiesā, ņemot vērā tiesas resursus un nepieciešamību, tiesnešu noslogotību, kā arī prioritāti piešķirot lietām, kurās tiek aizskartas privātpersonas vai sabiedrības vitāli svarīgas intereses, piemēram, tiek skartas bērna tiesības un intereses, lietas par valsts amatpersonu atjaunošana amatā.

Saprātīga termiņa ievērošanu lietas izskatīšanā ievērojami nodrošinās videokonferenču izmantošana, veicot atsevišķas procesuālas darbības tiesas sēdē (piemēram, liecinieku, kuri dzīvo ārpus Rīgas, nopratināšana), kā arī izskatot lietu pēc būtības. Svarīgi veicināt lietu izskatīšanu rakstveida procesā, tādējādi ietaupot laiku, kas tiek izmantots, skatot lietu mutvārdu procesā. Jāsekmē izlīguma noslēgšana, izskaidrojot procesa dalībniekiem izlīguma noslēgšanas iespējas, ja tiesa uzskata, ka lietā ir iespējams izlīgums. Jāveicina mediācijas izmantošana atsevišķās kategorijas lietās.

Nevainojamas tiesnešu un tiesas darbinieku reputācijas uzturēšanu iespējams panākt, vēršot īpašu uzmanību uz to, kā tiesneši ievēro ētikas kodeksu. Jāseko tam, vai darbinieki darba laikā un vietā rīkojas saskaņā ar iekšējās kārtības noteikumiem.

Efektīva un atklāta apgabaltiesas saziņa ar sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem ir jānodrošina apmācītam tiesas darbiniekam (komunikators), kurš būs kompetents sabiedrībai (plašsaziņas līdzekļiem) sniegt vispusīgu informāciju par

tiesas darbu. Ikviens tiesneša pienākums ir atbalstīt komunikācijas procesu un sniegt konstruktīvu atbalstu apmācītam tiesas darbiniekam, kurš sniegs informāciju plašsaziņas līdzekļiem par tiesas darbu un sabiedrībai interesējošām tiesvedībām. Tā tiks panākta tiesu darba kompetenta un objektīva atspoguļošana plašsaziņas līdzekļos. Tādējādi ir jāstiprina komunikatoru institūts. Atbalstāma arī tiesneša komunikācija ar medijiem, sastādot preses relīzi par medijiem interesējošu lietu un nodrošinot tās ievietošanu portālā <http://www.tiesas.lv>, kā arī tiesneša tieša komunikācija ar medijiem. Tādējādi tiesnešiem jāturpina pilnveidot saskarsmes un komunikācijas prasmes, lai uzlabotu komunikāciju ar sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem, novēršot konfliktus un nesaprašanos, kas rodas komunikācijas problēmu dēļ.

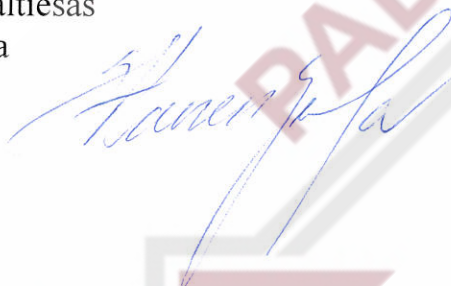
Efektīvas personāla politikas izstrāde tiks panākta organizējot tiesas personāla plānošanu un atlasī, sadarbojoties ar vadošajām Latvijas augstskolām, kuras nodrošina iespēju iegūt augstāko izglītību attiecīgajā jomā, cita starpā tieši uzrunājot un iedrošinot dažādu augstskolu juridisko fakultāšu studentus, kuri iziet praksi Administratīvajā apgabaltiesā. Nodrošinot praksi apgabaltiesā, studentiem tiek veicināts objektīvs un pozitīvs priekšstats par Administratīvo apgabaltiesu. Jānodrošina motivējoša darba vide, tādā veidā piesaistot kvalificētus un uz rezultātu orientētu atbalsta personālu. Katru gadu jāvērtē darbinieku veiktā darba kvalitāte un tā jāpaaugstina, izmantojot efektīvas motivācijas metodes, kā arī jānodrošina darbinieku karjeras plānošana un pēctecība. Jāturpina motivēt izpildvaru nodrošināt atbilstošu atalgojumu tiesas darbinieku, īpaši tiesnešu palīgu atalgojumu, lai ilglaicīgu saglabātu šo intelektuālo potenciālu tiesu sistēmā. Šeit arī jāuzsver kvalificēti tiesnešu palīgi ir būtisks resurss lietas izskatīšanas ilguma samazināšanai un nolēmuma kvalitātes paaugstināšanai.

Īpašu uzmanību vēlos vērst uz Administratīvās apgabaltiesas kompetenci valsts noslēpumu lietās. Sakarā ar grozījumiem likumā „Par valsts noslēpumu” 7.panta piekto daļu, 16.pantu un 17.pantu no 2018.gada 1.jūlija apgabaltiesa kā pirmās instances tiesa izskata lietas par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai par tā anulēšanu. Apgabaltiesa izskata arī lietas par speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam atteikumu, anulēšanu vai kategorijas pazemināšanu. Administratīvā apgabaltiesa ir vienīgā tiesu instance Latvijas Republikā, kas ir kompetenta izskatīt šādas lietas. Lai nodrošinātu ar valsts noslēpumu saistītu lietu izskatīšanu, tika izveidota Sevišķās lietvedības nodaļa un infrastruktūra (sevišķās lietvedības telpa un tiesas sēžu zāle), kā arī jāveic Informatīvās sistēmas akreditācija. Ņemot vērā, ka nevienai tiesai Latvijā nav pieredzes šādas infrastruktūras izveidē un lietvedības dokumentu izstrādē, tādējādi būs nepieciešama infrastruktūras un lietvedības dokumentu pilnveidošana. Nepieciešams organizēt regulāras apmācības tiesnešiem, kas specializējas attiecīgo

lietu kategoriju izskatīšanā, kā arī tiesnešu atbalsta personālam. Jāveido tiesu prakse attiecīgo kategoriju lietu izskatīšanā.

Svarīgi ir veicināt tiesnešu palīgu un tiesas sēžu sekretāru izpratni par izskatāmo lietu nozīmi. Sistemātiski jāanalizē tiesu prakse, kas izveidosies, izskatot attiecīgo kategoriju lietas. Jāveicina attiecīgo lietu kategorijas izskatīšanai piesaistītā atbalsta personāla darba tiesisko attiecību turpināšana ilgākā laika periodā, kas nodrošinās valsts noslēpumu saturošu dokumentu apriti apgabaltiesā atbilstoši normatīvo aktu prasībām, ievērojot īpašos noteikumus darbam ar dokumentiem, kas satur valsts noslēpumu.

Administratīvās apgabaltiesas
priekšsēdētāja vietnieka
pienākuma izpildītāja

Sanita Kanenberga

TIESLIETU

PRADOMĒ

TIESLIETU

PADOME

